

**ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ВЫЧИСЛИТЕЛЬНОЙ
ТЕХНИКЕ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН В
ИНФОРМАЦИОННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ «MEGAVIN»**

В статье описан педагогический эксперимент относительно оценки эффективности формирования профессиональной компетентности будущих специалистов по вычислительной технике в процессе изучения специальных дисциплин в информационной образовательной среде «MegaVin» в техническом колледже.

S.D. Petrovith

**ESTIMATION OF EFFICIENCY OF FORMING OF PROFESSIONAL COMPETENCE
OF FUTURE SPECIALISTS ON COMPUTING ENGINEERING IN THE PROCESS OF
STUDY OF THE SPECIAL DISCIPLINES IN INFORMATIVE EDUCATIONAL
ENVIRONMENT OF «MEGAVIN»**

In the article a pedagogical experiment is described in relation to the estimation of efficiency of forming of professional competence of future specialists on the computing engineering in the process of study of the special disciplines in the informative educational environment of «MegaVin» in a technical college.

СТАТТЯ НАДІЙШЛА ДО РЕДАКЦІЇ 12.06.2010

УДК 378: 811. 112.2

*С.С.Балашова,
м.Вінниця, Україна*

**ПРОЕКТНА РОБОТА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ДО ВИРІШЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ**

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку суспільства міцно пов'язаний із проектною культурою, яка проникає у сфери матеріального виробництва, науку, мистецтво, систему соціальних взаємовідносин, суспільну свідомість людини тощо.

Маючи давню історію, культура проектування сьогодні входить до багатьох областей загальноосвітньої практики у вигляді проектних методик навчання.

Основною метою сучасної системи освіти є інтелектуальний і моральний розвиток особистості, формування критичного і творчого мислення, вміння працювати з інформацією. Тому система освіти має бути побудована на представленні студентам можливості розмірковувати, співвідносити різні точки зору, формулювати й аргументувати свою власну точку зору, спираючись на знання фактів, законів, на власні спостереження та чужий досвід.

Знання іноземних мов як засобу соціального спілкування є невід'ємною частиною суспільного розвитку нашого часу. В Україні якість освіти сучасного студента як майбутнього фахівця пов'язана з необхідністю оволодіння іноземними мовами, що сприятиме мобільності українських студентів у Європі і має відповідати міжнародним уявленням щодо основних компетенцій справжнього фахівця. Це вимагає нової орієнтації цілей, принципів, змісту, методик викладання мови, оцінювання набутих знань відповідно до визначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця типових завдань та вмінь їх застосування у його

діяльності; розвиток діяльнісної комунікативної компетенції, що передбачає практичне оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності та комунікативне використання німецької мови як у повсякденних, загальних ділових ситуаціях, так і у фахових; професійна і фахова спрямованість, що передбачає залучення професійних навичок, умінь та знань; усвідомлення міжкультурних відмінностей, розуміння чужої і своєї культур та ін. [6, с. 8].

Аналіз досліджень і публікацій. Питання організації навчання за методом проектів розглядалися у працях вітчизняних та зарубіжних учених (Д. Дьюї, У. Х. Кілпатрика, Л. Є. Левіна, Д. Пітта, С. Т. Шацького та інших). Російські науковці М.І. Гуревич, І.А. Колеснікова, М.Б. Павлова займаються вивченням підходів до проектної діяльності. Варіанти використання проектної діяльності розглядаються в працях В. В. Гузєєва, О. М. Коберника, І. Я. Лернера, Н. В. Матяш, Є. С. Полат, Г. К. Селевка, В. Д. Симоненко, І. А. Сасової, М. Б. Романовської, С. Ящук, А. Вольерс, Ш. Ланг, Е.Юнг та інших.

Мета статті полягає у обґрунтуванні актуальності застосування методу проектів як одного з методів та професійно і фахово зорієнтованих технологій, обумовлених орієнтацією на ключові вміння, яких повинні набути майбутні фахівці, що вивчають дисципліну "Німецька мова за професійним спрямуванням", для вирішення професійних завдань.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом, у зв'язку зі становленням парадигми особистісно зорієнтованої освіти, метод проектів переживає друге народження як ефективне доповнення до інших педагогічних технологій, що сприяють становленню особистості як суб'єкта діяльності та соціальних стосунків, оскільки освіта повинна набути інноваційного характеру. Тобто вона сама має постійно змінюватися і формувати людину, здатну до постійного сприйняття змін протягом життя, до постійного духовного, морального і фахового прогресу [3, с. 3].

Поняття «проект» розглядалося як процес та як результат діяльності людей. Саме поняття «проект» вперше з'явилося у XVII-XVIII століттях. Традиції, характерні для проекту, виходять ще із педагогічного досвіду і з'явилися в Академіях мистецтв, коли йшлося про проекти у формі будівель, які отримували студенти архітектурного факультету.

Ідея навчатися в рамках проекту згодом розповсюдилася у вищих технічних закладах освіти, які виникли на початку XIX століття в Європі, США. Для отримання диплому студенти виконували дипломний проект. У XIX столітті проект також зустрічався і в межах природничих наук, як синонім слова «експеримент», а в юриспруденції воно означало «розгляд певних справ». У цей час з'явилося ще два значення цього поняття: проект як процес вивчення певного матеріалу з набуттям знань та навичок, а потім конструювання на основі здобутих знань проектів; в іншому розумінні проект — це занурення в обрану проблему та її ґрунтовне дослідження [2, с. 21-26].

Проект в освіті — це процес створення нових форм спільності педагогів, учнів, педагогічної громадськості, нового змісту та технологій освіти, нових способів і технік педагогічної діяльності та мислення. Предметом проектування є створення умов розвитку освіти в цілому, переходу її з одного стану в інший.

Є. С. Полат пояснює проект як об'єднану навчально-пізнавальну творчу діяльність учнів-партнерів, які мають спільну проблему, мету, способи діяльності, узгоджені методи, спрямовані на досягнення загального результату сумісної діяльності, а метод проектів є тим методом, в основі якого лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання та орієнтуватися в інформаційному просторі, розвивати своє критичне мислення. Метод проектів завжди передбачає для вирішення проблеми, з одного боку, використання різних методів, з іншого — інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, технології [4, с.6].

Кожний проект повинен мати: конкретну мету, яка дозволяє студентам відкривати й пізнавати нове (на заняттях з іноземної мови ця мета повинна вибиратися таким чином, щоб мова, яка вивчається, використовувалась як засіб комунікації); тісний зв'язок з життєво важливими для студентів темами; спільне планування студентами та викладачем етапів роботи (слід зазначити, що викладач при цьому є лише діловим помічником, який надає студентам інструменти, необхідні для самостійного виконання отриманих завдань).

Проекти задовольняють:

- потребу в комунікації, причому соціальні контакти сприяють розвитку вміння працювати спільно в рамках визначеної групи, вести переговори, бесіди, обговорення, ігри тощо;
- потребу в активному, самостійному навчанні, результати якого можна буде використовувати на практиці;
- потребу в задоволенні, й, перш за все, в переживанні успіху під час участі у здійсненні проекту, виконання практичної роботи, участі в іграх, пошуку нової інформації тощо;
- потребу в довірі до членів робочої групи, у відчутті безпеки і приємній робочій атмосфері [5, с. 17].

Дослідження доводять, що, виконуючи проект, суб'єкт навчання розвиває:

- операції мислення;
- навички пошуку інформації;

- навички аналізу, експериментування;
- навички прийняття рішення;
- уміння самостійної роботи й роботи в групах;
- навички застосування та поглиблення знань;
- творчість, активність, ініціативу тощо [2, с. 9].

Найбільш уживана класифікація проектів подається у працях Є. Полат, що розподіляє проекти за такими ознаками:

1. За характером діяльності, що домінує в проекті: дослідницькі, пошукові, рольово-ігрові, практично-орієнтовані, ознайомчо-орієнтовані.
2. За характером координації проекту: безпосередній (жорсткий, гнучкий), прихований (неявний, імітований).
3. За кількістю учасників: індивідуальний (персональний), парний, груповий.
4. За характером контактів: внутрішній (локальний), регіональний, міжнародний.
5. За предметно-змістовною галуззю: монопроект (в рамках однієї області знань), міжпредметний (на стику різних галузей знань).
6. За тривалістю виконання: короткостроковий, середньої тривалості, довгостроковий.

Етапи проведення проекту:

1. Представлення проблемної ситуації (вербально, за допомогою відеореяду, за допомогою мультимедійних засобів).
2. Мозкова атака.
3. Обговорення. Висунення гіпотез.
4. Визначення типу проекту.
5. Організація груп, розподілення ролей.
6. Обговорення в групах стратегій дослідження, джерел інформації, способів оформлення результатів.
7. Самостійна дослідницька пошукова діяльність.
8. Документація результатів проектної діяльності.
9. Презентація проекту.
10. Прогнозування нових проблем, що витікають з отриманих результатів.
11. Оцінка проекту [4, 7, 9].

Вибір методу проектів як одного з методів та професійно і фахово зорієнтованих технологій навчання обумовлює орієнтація на ключові вміння, яких повинні набути майбутні фахівці, що вивчають дисципліну "Німецька мова за професійним спрямуванням".

Професійно зорієнтоване заняття з німецької мови як іноземної- це насамперед мовне заняття, професійний зміст якого зростає від першого до останнього семестру.

Цілі занять з німецької мови за професійним спрямуванням у ВНЗ, сформульовані у даній Програмі, це розвиток діяльнійшої іншомовної компетенції як у повсякденних, загальних ділових, так і у фахових ситуаціях, які, поряд з навчанням іншомовного спілкування, передбачають усвідомлення студентом зв'язків між власною та іноземними культурами, розвиток та активізацію міжфахового мислення, формування навичок та вмінь автономного навчання, спрямованого на формування у студента особистої відповідальності за результати навчання шляхом організації навчального процесу спільно з викладачем [6, с. 9-10].

Основною метою навчання німецької мови за професійним спрямуванням є розвиток у студентів професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції як складника діяльнійшої компетенції. Професійно орієнтована міжкультурна комунікативна компетенція – це навички і вміння, які забезпечують кваліфіковану професійну діяльність у приватній, суспільній, професійній та освітній сферах спілкування в багатонаціональному суспільстві іноземною мовою, а також невербальними (формули, графіки, жести, міміка) засобами спілкування у контексті цільової культури.

Фахова компетенція – це вміння професійно, самостійно й відповідально вирішувати стандартні завдання. До цієї компетенції належать: фахові навички і знання, досвід, розуміння специфічної фахової постановки питання та міжпредметних взаємозв'язків, а також уміння цілеспрямовано й технічно бездоганно вирішувати професійні завдання і проблеми.

Фахова компетенція на заняттях з німецької мови формується через розвиток навичок та вмінь:

- володіти основними вміннями на загальному професійному рівні (ведення розмови, аргументації, унаочнення, презентації тощо);
- розкривати й відтворювати фаховий зміст комунікативними прийомами зі специфічним фаховим наповненням (порівняння, дефініція, називання, опис, класифікація, пояснення, реферування, посилання на приклади, уточнення, обґрунтування, доказ, судження тощо).

З урахуванням особливостей вивчення у ВНЗ німецької мови за професійним спрямуванням, виділяють принципи навчання, до яких серед інших належать комунікативно-діяльнісна спрямованість та професійна і фахова спрямованість.

Професійна і фахова спрямованість передбачає, що майбутні спеціалісти володіють фаховою компетенцією, оскільки фахові знання і вміння зумовлюють відповідну мовленнєву та соціальну діяльність, адже мова професії пов'язана, з одного боку, зі спілкуванням, типовим для багатьох сфер професійної людської діяльності, а з іншого - із специфічним фаховим спілкуванням.

Професійно і фахово зорієнтований навчальний процес готує студента до перебування в німецькомовних та інших країнах для навчання або проходження професійної практики [6, с. 12].

Зміст навчального процесу з німецької мови за професійним спрямуванням впливає з його цілей і принципів, реалізація яких можлива певними методами. При цьому використання мови завжди здійснюється у контексті конкретної ситуації в рамках однієї із сфер організації суспільного життя. У "Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти"[1, с. 52-53] зазначені такі сфери: приватна, суспільна, професійна та освітня, вони суттєво впливають на вибір тем і ситуацій і повинні також завжди мати міжпредметну співвіднесеність, тобто встановлювати зв'язки зі спеціальністю і навчальним планом студентів відповідного курсу.

Інформаційні технології відкривають нові можливості для пізнавальної діяльності людини, а мережа Інтернет сьогодні стає ресурсом, який дає можливість вирішувати нові педагогічні задачі, пов'язані з груповою взаємодією. Соціальні сервіси Інтернет – це сучасні засоби та програмне забезпечення, які можуть бути використані для організації колективної навчальної діяльності. Ця діяльність включає спільний пошук і зберігання інформації, використання медіа-матеріалів, створення і редагування колективних гіпертекстів та ін.

Висновок. Проектна робота й ділові ігри мають велике значення при підготовці студентів до вирішення майбутніх професійних завдань. Студенти використовують свої мовні, міжкультурні, методичні та фахові знання для реалізації проекту, що передбачає планування, пошук, систематизацію, презентацію, а іноді й виготовлення цільового продукту і його випробування. Подібні технології сприяють оволодінню студентами ключовими вміннями, які становлять одну із складників професійної комунікативної діяльності.

Список літератури: 1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с. 2. Кондратова Л. Г. Організація проектної діяльності учнів у позаурочній роботі школи. — Х. : Вид. група «Основа», 2009. — 112 с. — (Бібліотека журналу «Управління школою»; Вип. 12 (84)). 3. Кремень В. Освіта і наука визначають авторитет держави (Виступ на семінарі-наradі головних редакторів педагогічних фахових видань України) // Професійно-технічна освіта. – 2002. – № 3. – с. 2-5. 4. Полат Е. и др. Что такое проект: Типология проектов // Відкритий урок. Розробки, технології, досвід. – 2004. – № 5-6. – с. 10-17. 5. Проектна робота. Німецька мова / упоряд.: Л. Горбач. – К.: Шк. світ, 2008. – 128 с. 6. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. – К.: Ленвіт, 2006. – 90 с. 7. Grundsatzrlass zum Projektunterricht // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bmukk.gv.at/medienpool/4905/pu_tipps.pdf 8. Projekt- und Fächerübergreifender Unterricht // Leitfadens Schulpraxis: Pädagogik und Psychologie für den Lehrerberuf. – Berlin: Cornelsen, 2008. – S.123-149.

С.С. Балашова

ПРОЕКТНА РОБОТА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

ДО ВИРШЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ

У статті проаналізовано питання актуальності застосування методу проектів як одного з методів та професійно і фахово зорієнтованих технологій. Саме метод проектів орієнтований на розвиток ключових вмінь, яких повинні набути майбутні фахівці, що вивчають дисципліну „Німецька мова за професійним спрямуванням“, для вирішення професійних завдань.

С.С. Балашова

ПРОЕКТНАЯ РАБОТА В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ К РЕШЕНИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ЗАДАЧ

В статье рассматривается вопрос об актуальности использования метода проектов как одного из методов и профессионально ориентированных технологий. Метод проектов ориентирован на развитие основных умений, которыми должны владеть будущие специалисты, изучающие „Немецкий язык для профессии“ для решения профессиональных задач.

S.S. Balashova

PROJECT WORK IN TEACHING FUTURE SPECIALISTS TO SOLVE PROFESSIONAL PROBLEMS

The article deals with the problem of the necessity of the project method application as one of the methods and professionally oriented technologies. The project method is aimed at the development of the future specialists skills studying “German for profession” to solve professional problems.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2010

УДК 621.3 (09)+621.3 (477)

*Тверитникова О.Є., Демідова Ю.Є.,
м. Харків, Україна*

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС І ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Вища освіта набуває все більшої ваги як інформаційна і технологічна база діяльності людства. Переважна кількість соціально-економічних рішень у житті потребують компонентів вищої освіти. Носії вищої освіти все відчутніше впливають на суспільний розвиток. Життя потребує знання, а воно потребує сучасної освіти. Одним із наслідків науково-технічної та «інформаційної» революцій і спричиненого ними зростання виробництва стала втрата суспільної необхідності у ранньому початку праці та значне підвищення вимог до рівня освітньої і фахової підготовки людини. Цей процес розпочався в 50-60 рр. ХХ ст. у країнах Європи, Північної Америки тощо. Дослідження, які проводились у Сполучених штатах Америки, показують, що з кінця 1970-х рр. відбувається постійний спад у попиті на низько кваліфіковану працю. Доля середньої освіти в сукупнім попиті на робочу силу в 1970 р. становила 71,4 %, в 1979 р. – 59,3 %, а в 1993 р. – вже 45,7 %. Водночас попит на вищу освіту підскочив з 12,8 % в 1970 р. до 25,7 % в 1993 р. [1].

Оцінюючи системні процеси вищої освіти у країнах Європи й Америки важливо зупинитись на найхарактерніших тенденціях розвитку закордонної вищої освіти: